

Complexnummer: 513161

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

complex

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

513162, 513163

Woonplaats

Lippenhuizen

Gemeente

Opsterland

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

De Buorren 149, 8408 HM te Lippenhuizen

Complexomschrijving

Inleiding

Het complex, gebouwd in 1932, bestaat uit een WATERTOREN en een ERFSCHEIDING die over de grenssloot ligt. De toren ligt midden op een nagenoeg vierkant enigszins kruinend perceel met enige randbegroeiing. Grote invloed op de zakelijk-expressionistische vormgeving van de watertoren had Jhr. E.C. Storm van 's-Gravensande, ontwerper de bouwkundige afdeling N.V. Intercommunale Waterleiding Gebied Leeuwarden. Op de noordwestelijke hoek van het terrein staat een transformatorhuisje van het Provinciaal Electriciteits Bedrijf, dit valt buiten de bescherming van rijkswege wegens te weinig monumentale waarden.

Waardering

De watertoren en erfscheiding te Lippenhuizen uit 1932 zijn van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van de cultuurhistorische ontwikkeling, nl. die van de waterleidingsgeschiedenis ten plattelande,
- als bijzondere uitdrukking van een technische ontwikkeling,
- vanwege de redelijke mate van belang als exemplarisch voorbeeld van de ontwerpstyl van de I.W.G.L. in de decennia voor 1940,
- vanwege de hoge mate van esthetische kwaliteit van het zakelijk-expressionistische ontwerp van het complex,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de redelijke mate van belang van het toegepaste materiaal en de decoratie,
- vanwege de bijzondere functionele en visuele samenhang tussen de complexonderdelen,
- vanwege de hoge mate van belang voor het aanzien van het dorp en van de streek,
- vanwege de zeer hoge mate van architectonische gaafheid van exterieur en interieur,
- vanwege de hoge mate van belang in relatie tot de visuele herkenning van de omgeving,
- vanwege de zeer hoge mate van zeldzaamheid van een architectonisch oorspronkelijke watertoren uit deze bouwperiode in Friesland.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 513162

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 september 1999
Kadaster deel/nr	82784/135

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Lippenhuizen	Opsterland	Fryslân		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Lippenhuizen	H			359

Omschrijving**

Inleiding

De 44,25 meter hoge WATERTOREN die zich ten oosten van Lippenhuizen bevindt, is in 1932 in een zakelijk-expressionistische stijl gebouwd. Ontwerper van deze toren was de technische afdeling van de in 1922 gestichte N.V. Intercommunale Waterleiding Gebied Leeuwarden. Vanaf ca 1920 werden de watertorens door de ontwerpers van de I.W.G.L getekend, in samenwerking met een technisch bureau; in geval van de toren te Lippenhuizen was dit het technisch bureau v/h H. Vriends uit Breda. De belangrijkste ontwerper die binnen de bouwkundige afdeling van de I.W.G.L. grote invloed had op de vormgeving van de watertoren was jhr. E.C. Storm van 's-Gravensande, de latere directeur van het Waterleidingsbedrijf. De toren was de laatste toren die de I.W.G.L. voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog bouwde.

Omschrijving

De watertoren is gebouwd op een vierkant grondplan. De architectonische onderdelen van de watertoren zijn: het basement, de schacht, het reservoir en het dak. Het basement en de omlijsting van de ingangspartij zijn in donkerbruine bakstenen gemetseld, afgesloten door een streklaag afgedekt met tegels; de teruggelegde toegang bestaat uit de oorspronkelijke dubbele deuren; de schacht is gemetseld in roodbruine bakstenen, het geheel in Noors verband, het voegwerk is schuin verdiept. In het basement zijn aan drie zijden betonnen vierkante openingen met schoepen. De schacht wordt begeleid door vier kolossale hoeklisenen met een stompe hoek; de reservoir-ommanteling heeft een gelijkzijdige achthoekige vorm, die als het ware voortkomt uit de hoeklisenen. In de schacht zijn in alle vier zijden smalle verticale spleten, thans blind met een luchtversingspijpje. De bovenbouw van de toren rust voor de overige hoeken op drievoudige uitkragende betonnen lateien. Onder de reservoirmanteling een dubbele opening, thans blind met een luchtversingspijpje. In de uitkragende bovenbouw bevinden zich op de vier hoeken tussen lisenen drie boven elkaar gelegen horizontale dubbele openingen, thans blind met een luchtversingspijpje, van elkaar gescheiden door gemetselde cilindertjes. De bovenste cilinder sluit aan bij de dakvoet, is het grootst en is op alle acht hoeken van de reservoirmanteling gemetseld. De watertoren wordt bedekt door een achtkantig tentdak afgedekt met koperplaten.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

De watertoren te Lippenhuizen uit 1932 is van algemeen belang vanwege cultuurhistorische en architectuurhistorische waarden:

- vanwege de hoge mate van belang als bijzondere uitdrukking van cultuurhistorische ontwikkeling, nl. die van de waterleidingsgeschiedenis ten plattelande,
- als bijzondere uitdrukking van een technische ontwikkeling,
- vanwege de redelijke mate van belang als exemplarisch voorbeeld van de ontwerpstyl van de I.W.G.L. in de decennia voor 1940,
- vanwege hoge mate van esthetische kwaliteit van het zakelijk-expressionistische ontwerp,
- vanwege de redelijke mate van belang van het toegepaste materiaal en de decoratie,
- vanwege de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur,
- vanwege de hoge mate van belang voor het aanzien van het dorp en van de streek,
- vanwege de zeer hoge mate van architectonische gaafheid van exterieur en interieur,
- vanwege de hoge mate van belang in relatie tot de visuele herkenning van de omgeving,
- vanwege de zeer hoge mate van zeldzaamheid van een architectonisch oorspronkelijke watertoren uit deze bouwperiode in Friesland.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 513163

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 september 1999
Kadaster deel/nr	82784/111

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Lippenhuizen	Opsterland	Fryslân

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Lippenhuizen	H			359
Lippenhuizen	H			396

Omschrijving**

Inleiding

De ERFSCHEIDING van het terrein van de watertoren bij Lippenhuizen, is gelijktijdig met de bouw van de toren in 1932 geconstrueerd. De belangrijkste ontwerper die binnen de bouwkundige afdeling van de I.W.G.L. grote invloed had op de vormgeving was Jhr. E.C. Storm van 's-Gravensande, de latere directeur van het Waterleidingsbedrijf. Vermoedelijk heeft hij ook het ontwerp voor de bijpassende erfscheiding getekend.

Omschrijving

De erfscheiding heeft een samengestelde constructie bestaande uit een dam over de erfsloot waarop een hekwerk. De dam bestaat uit beton waarop aan weerszijden een bakstenen balustrade waarop een ijzeren band in T-profiel met golfrand. In het midden van de balustrade staat een opgemetselde kolom waaraan de geklonken ijzeren hekken met spijlen draaien.

Waardering

De erfscheiding bij de watertoren te Lippenhuizen uit 1932 is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- als contemporain en essentieel onderdeel van het complex,
- vanwege de esthetische kwaliteit van het hekwerk in relatie tot de watertoren,
- vanwege de visuele gaafheid van het complex,
- vanwege de hoge mate van gaafheid.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Erfscheiding(D)

Erfscheiding(D1)